

زبان فارسی (۱۳)

سؤالات امتحانی هماهنگ کشوری - شهریور ماه ۱۳۸۷

الف) زبان شناسی:

- ۱- کدام واژه در عبارت روبرو با تغییر جای تکیه ، تفاوت معنا می یابد؟
- ۲- کدام قواعد ترکیب ، تولید واحد زبانی زیر را غیرممکن ساخته است؟
« سبز درختان شمال جنگل ، انسان ها را می کارند.»
- ۳- با توجه به بیت « دلارام در بر دلارام جوی
الف) الگوی هجایی واژه « جوی» را بنویسید.
ب) شیوه ساخت هر یک از کلمات مشخص شده را بنویسید.
- ۴- ابتدا بنویسید آهنگ جمله ی زیر افغان است یا خیزان؟ سپس آهنگ جمله را تغییر دهید.
« قدر روزهای خوش نوجوانی را می دانید؟»
- ۵- با ذکر دلیل ثابت کنید بیت زیر شعر است نه نظم.
« ای نسیم سحر آرامگه یار کجاست؟
منزل آن مه عاشق کش عیار کجاست؟»
- ۶- کدام واژه در عبارت زیر با از دست دادن معنای پیشین ، معنایی جدید پذیرفته است؟ معنی جدید و قدیم آن را بنویسید.
« صافی ز چشمه جوید و شوخی ز آب جوی»
- ۷- هدف از هر ارتباط زبانی چیست؟

ب) املا و بیاموزیم:

- ۱- چه عاملی در شعر مقابل منجر به شیوه ی بلاغی شده است؟
« به شکوفه ها به باران / برسان سلام ما را»
- ۲- در بیت زیر تلفظ کدام واژه ی درون کمانک صحیح است؟
تو را در (ثبات/ثبات) عزم و اندیشه بی نظیر می دانم.
- ۳- در عبارت « کندوی زنبور غسل» کدام فرآیندهای واجی به کار رفته است؟
- ۴- در میان واژگان دخیل زیر ، دو واژه ی دخیل بی نشان بیابید.
من بعد - تشکیل - الآن - استنساخ - لذا - فعلاً
- ۵- با توجه به معانی داده شده ، املا ی واژگان غلط را اصلاح کنید.
الف) براعت: بیزاری (ب) حایل: ترسناک (ج) صواب: درست (د) مستور: پوشیده
- ۶- در گروه کلمات زیر ، چهار غلط املائی به کار رفته است. صحیح هر یک را بنویسید.
مؤونت و مظاهرت - قالب تمثیل - احمال و سستی - ستایشگر و ثناگو - سبحانه و تعالی - المؤمن مرآت لمؤمن - مدح و ذم - بساط تحویه
خطوات متقارب - حوزه ی عرفان

پ) نگارش:

- ۱- نوشته های حاصل تأملات درونی است.
 - ۲- با کمک آرایه ادبی «مجاز» جمله خبری زیر را تبدیل به جمله ادبی کنید.
« محبت ، دل انسان را شاد می کند.»
 - ۳- وجود دو عنصر و کافی است تا نثر ما هنری تلقی می شود.
 - ۴- دلیل استفاده از «و» استبعاد چیست؟
 - ۵- استفاده از کدام واژه در عبارت زیر غلط است؟ چرا؟
« مسکو مایل به انجام طرح خلع سلاح هسته ای اوکراین است.»
 - ۶- دو نویسنده ی معاصر را نام ببرید که در آثار خود با بهره گیری از فرهنگ غنی عامه (ضرب المثل ها، واژگان عامیانه و کنایات) بر قدرت طنز خویش افزوده اند.
 - ۷- با کمک ضرب المثل زیر ، مطلبی طنزآمیز در سه سطر بنویسید.
« یکی نان نداشت بخورد ، پیاز می خورد تا اشتهاش باز شود.»
 - ۸- گزینه های سمت راست مربوط به کدام یک از منابع تحقیق سمت چپ می باشد؟ (یک مورد اضافی است)
الف) لباب الالباب	۱- کتاب شناسی
ب) نمایه	۲- سرگذشت نامه
ج) احصاء العلوم	۳- دیداری و شنیداری
	۴- دایرة المعارف
- ۹- رعایت چه نکاتی در بازنویسی ضروری است؟ (دو مورد بنویسید)

ت) دستور:

- ۱- با توجه به عبارت زیر به هر یک از سوالات پاسخ دهید.
 «نشست و برخاست با انسان های ارزشمند ، گامی در جهت کمال گرایی است.»
 الف) جمله فوق از چند واژه تشکیل شده است؟
 ب) نهاد جمله فوق را بنویسید.
 ج) تکواژ «ی» در کمال گرایی تکواژ وابسته است.
- ۲- در عبارت « ماه گذشته هیئت نجوم سیاره ی مشتری را در آسمان ایران مشاهده کردند و عکاسان گروه ، تصاویر زیادی به دوستانشان دادند.»
 الف) آیا فعل جمله اول از نظر مطابقت با نهاد صحیح است؟
 ب) فعل جمله آخر را با حفظ شخص ، تبدیل به مضارع اخباری کنید.
 ج) گونه مؤذبانه ی فعل جمله دوم (دادند) را بنویسید.
- ۳- جمله گذرای زیر را تبدیل به ناگذر کنید.
 « بادهای بهاری عطر خوش بهار نارنج را به سوی ما آورد.»
- ۴- نمودار مناسب جمله زیر را رسم کنید و جمله را در نمودار قرار دهید.
 « با خواندن غزلیات حافظ و تأمل در اشعار وی ، حافظ را رند می دانیم.»
- ۵- کدام یک از فعل های پیشوندی زیر با فعل ساده نوع خویش تفاوت معنایی یا کاربردی دارد؟
 الف) برشمردن ب) برانداختن ج) برافراشتن
- ۶- نقش دستوری واژه «علاقه» در جمله «علاقه ی او را به نقاشی می ستایم» چیست؟
- ۷- با توجه به عبارت زیر به سوالات داده شده پاسخ دهید.
 « حکیم سنایی ، مبتکر غزل عارفانه ، در آثار خود ، نیاز به پرستش را جلوه ی خلقت می داند.»
 الف) کدام واژه «شاخص» است؟
 ب) کدام واژه «متمم اسم» است؟
 ج) یک گروه اسمی بیابید که در آن وابسته ی وابسته « صفت مضاف الیه» باشد ؛ سپس نمودار پیکانی آن را رسم کنید.
- ۸- در عبارت « دانشجویان دانشگاه تهران اهدای ده شاخه گل و نوشتن کلمات محبت آمیز از استادان خود قدردانی نمودند.»
 الف) در واژه « دانشجویان» تکیه روی کدام هجا قرار دارد؟
 ب) واژه دانشجویان را براساس ترتیب اجزای سازنده ی آن ، تا مرحله ی تکواژ تجزیه کنید.
 ج) براساس واژه ی « محبت آمیز» الگوی زیر را کامل کنید.
- + ←
- د) کدام واژه ممیز است؟ نمودار پیکانی آن را رسم کنید.
- ۹- با توجه به عبارت زیر به هر یک از سوالات پاسخ دهید.
 « علامه ی بزرگ ، استاد علی اکبر دهخدا ، با تدوین لغت نامه خدمت فرهنگی بی نظیری انجام داد.»
 الف) نقش دستوری واژه ی مشخص شده را بنویسید.
 ب) فعل جمله را از نظر ساختمان بررسی کنید.
- ۱۰- آیا می توان نهاد جدا را در عبارت زیر حذف کرد؟ چرا؟
 « با احترام ، ما ، دانش آموزان کلاس سوم دبیرستان ، تقاضا می کنیم کتاب های تازه ای برای کتابخانه تهیه کنید.»

پاسخ سؤالات امتحانی هماهنگ کشوری - شهریورماه ۱۳۸۷

الف) زبان شناسی:

- ۱- دانایی ۲- هم نشینی و معنایی ۳- الف) صامت+ مصوت+ صامت ب) دلارام: ترکیب تشنگی: اشتقاق
- ۴- خیزان ، چگونه قدر روزهای خوش نوجوانی را می دانید؟ یا هر جملهی درست دیگر همراه با قیده‌های پرسش جز آیا و هیچ.
- ۵- زیرا شاعر با استفاده از اصول و قواعد عروض و قافیه این بیت را به مجموع ساخت‌های آوایی افزوده و از صور خیال نیز بهره گرفته است
- ۶- شوخ معنی قدیم: آلودگی ، چرک . معنی جدید: شادابی
- ۷- انتقال اطلاع به دیگران ایجاد حس هم‌زبانی و هم‌دلی در میان افراد یک جامعه‌ی زبانی.

ب) املا و بیاموزیم:

- ۱- متمم مقدم شده است. یا تقدیم متمم
- ۲- ثبات
- ۳- ابدال و افزایش
- ۴- تشکیل ، استنساخ
- ۵- برائت ، هایل
- ۶- مؤونت ← معونت ، احمال ← اهمال ، لمؤمن ← المؤمن ، نحویه ← تهویه

پ) نگارش:

- ۱- تحلیلی
- ۲- سیه با نسیم محبت شکفته می‌شود.
- ۳- احساس و عاطفه
- ۴- برجسته کردن تضاد بین اجزای جمله
- ۵- انجام- زیرا در این جا به معنی پایان (سرانجام یا عاقبت) است.
- ۶- جمال زاده- هدایت- دهخدا
- ۷- سر صف مریم را دیدم که درسش را نخوانده بود اما چند تا کتاب تست را محکم در بغل گرفته بود ، سر کلاس هم سعی می کرد با هزار زور و بیچارگی جواب سؤال های تست سال گذشته را در آورد. با مقنعه‌ی کج و معوج و عینکش که می‌خواست از نوک دماغش بیفتد خنده‌دار بنظر می‌رسید. نمی‌توانست به سوالات معلمان که درس را تمام کرده بود جواب بگوید و کتاب تست باز شده در نیمکت به ریشش می‌خندید. آخه ، درسمان درباره‌ی طنز ادبی بود وقتی که به ضرب‌المثل « کسی نان نداشت بخورد پیاز می‌خورد اشتهاش باز شود، رسید بی‌اختیار به صدای بلند خندیدم و»

۸- الف) ۲- (سرگذشت‌نامه) ب) ۱- (کتاب شناسی) ج) ۴- (دایرة المعارف)

- ۹- ۱- پیام‌های اصیل و ارزشمند و اندیشه‌های والای اخلاقی ، اجتماعی ، عرفانی و انسانی را حفظ و منتقل می‌کنیم.
- ۲- برای بازنویسی ، متون را از میان آثار باارزش ادب گذشته انتخاب می‌کنیم.
- ۳- مآخذ دقیق متن بازنویسته را ذکر می‌کنیم.
- ۴- در نقل محتوا و پیام ، امانت را رعایت کنیم و در صورت امکان ، پیام‌های امروزی را در آن بگنجانیم.
- ۵- اگر متن اصلی شعر است ، می‌توانیم بخش‌های زیبا و هنرمندانه‌ی آن را عیناً نقل کنیم.

ت) دستور

- ۱- الف) یازده واژه
 - ۲- الف) خیر
 - ۳- عطر خوش بهار نارنج به سوی ما آمد.
 - ۴- نمودار
 - ۵- ب) برانداختن
 - ۶- مفعول
 - ۷- الف) حکیم
 - ۸- الف) هجای آخر (یان) ب) دانشجو + ان
 - ۹- الف) نهاد ب) مرکب
 - ۱۰- خیر ، زیرا همراه با بدل آمده است.
- ج) اشتقاقی
ج) مرحمت کردند
- جمله
- نهاد
- گزاره
- مفعول
حافظ را
- مسند
رند
- فعل
می‌دانیم
- ج) میتکر غزل عارفانه
- دانش + جو
- د) شاخه ، ده شاخه گل
- دان + - ش
- ب) پرستش
- ج) اسم + بن مضارع ← صفت
- ب) مرکب